

Sytuacja szkolnictwa branżowego – analiza efektów reformy szkolnictwa branżowego

**Kujawsko-Pomorska Wojewódzka
Rada Dialogu Społecznego
Toruń, 18 lutego 2020 r.**

Najważniejsze zmiany w kształceniu zawodowym wprowadzane ustawą z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw oraz rozporządzeniami wykonawczymi dotyczą:

- wzmocnienia udziału pracodawców w kształceniu zawodowym, w tym w realizacji praktycznej nauki zawodu dla uczniów szkół;
- możliwości realizacji dodatkowych umiejętności w zawodach w celu zwiększenia szansy na zatrudnienie;
- warunków uruchamiania przez szkołę kształcenia w zawodzie;
- zwiększenia dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia uczniów w zawodach deficytowych;
- organizacji i funkcjonowania szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe.

Najważniejsze rozwiązania

- Zwiększenie subwencji oświatowej dla samorządów na uczniów szkół kształcących w zawodach, na które jest większe zapotrzebowanie na rynku pracy.
- Staż uczniowski w rzeczywistych warunkach pracy dla uczniów branżowej szkoły I stopnia nie będących młodocianymi pracownikami i uczniów techników.
- Obowiązkowe szkolenia branżowe dla nauczycieli w zakładach pracy.
- Zdobywanie dodatkowych umiejętności zawodowych w ramach szkolnego planu nauczania i potwierdzających te umiejętności certyfikatów.
- Wprowadzenie branżowej szkoły II stopnia.
- Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego.
- Obowiązkowe wieloletnie umowy (porozumienia) pomiędzy szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe a przedsiębiorstwami dotyczące kształcenia w zawodzie.

Istotne zmiany wprowadzane na poziomie rozporządzeń dotyczą:

- klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego),
- podstawy programowej kształcenia w zawodach (podstawy programowe kształcenia w zawodach),
- obszarów kształcenia (branż),
- ramowych planów nauczania (branżowa szkoła I stopnia, szkoła policealna, technikum, szkoła branżowa II stopnia).

Zachęty dla pracodawców

Większe dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych w zawodach określonych w prognozie MEN.

Zwolnienie od podatku darowizn przekazywanych szkołom kształcących w zawodach.

Wliczanie w koszty uzyskania przychodu świadczeń wypłacanych uczniom z tytułu stażu u pracodawców.

Od 1 stycznia 2019 r. – podział subwencji oświatowej uwzględnia:

- koszty kształcenia w zawodzie,
- efektywność kształcenia,
- rzeczywiste zapotrzebowania na pracowników w danym zawodzie na rynku pracy.

Od 1 stycznia 2020 r. wprowadzono dodatkowe wsparcie finansowe kształcenia w zawodach unikatowych.

**Odsetek uczniów klasy I w szkołach ponadpodstawowych
w woj. kujawsko-pomorskim**

Rok szkolny	ZSZ/BSI°	Technikum	Liceum ogólnokształcące	
2016/2017	18,0%	36,2%	45,8%	100,0%
2017/2018	16,9%	36,6%	46,5%	100,0%
2018/2019	16,2%	39,1%	44,7%	100,0%
2019/2020	18,7%	42,2%	39,1%	100,0%

**Strategia umiejętności OECD
Polska: Wnioski i rekomendacje**

***OECD Skills Strategy
Poland: Assessment and Recommendations***

11 grudnia 2019 roku

*OECD (2019), OECD Skills Strategy Poland: Assessment and Recommendations,
OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b377fbcc-en>.*

Strategia umiejętności OECD

Polska: Wnioski i rekomendacje

- Absolwenci systemu kształcenia i szkolenia zawodowego w Polsce borykali się dotychczas z trudnościami w znalezieniu zatrudnienia, pomimo znacznych niedoborów na stanowiskach wymagających kwalifikacji na poziomie zawodowym. Szkoły zawodowe nie odnosiły dużych sukcesów w wyposażeniu absolwentów w solidne umiejętności podstawowe. Niedawne reformy zmierzają do zwiększenia sprawności reagowania systemów kształcenia zawodowego i szkolnictwa wyższego.
- Aby poprawić zdolność reagowania systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w Polsce, kluczowe znaczenie ma zapewnienie skutecznego doradztwa we wszystkich szkołach. Stworzenie usług doradztwa zawodowego w instytucjach edukacyjnych pozostaje wyzwaniem dla Polski na wszystkich poziomach edukacji. Nowe rozporządzenie z 2018 r. wprowadziło ulepszenia w szkołach podstawowych i średnich, jednak wymaga ono uzupełnienia i wsparcia dodatkowymi środkami.

Strategia umiejętności OECD

Polska: Wnioski i rekomendacje

- Polska wprowadziła niedawno reformy mające na celu zachęcenie szkół zawodowych do dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Reformy te wymagają uważnego monitorowania i wspierania.
- Absolwenci szkół zawodowych w Polsce nie zawsze wykazują się solidnymi umiejętnościami podstawowymi. Polska ma trudności z oferowaniem skutecznych zachęt i wsparcia dla skutecznego nauczania, zarówno w kształceniu jak i szkoleniu zawodowym. Uruchomiono nową podstawę programową kształcenia i szkolenia zawodowego, która wymaga starannego wsparcia i ewaluacji.
- W Polsce brakuje szeroko zakrojonej współpracy pomiędzy instytucjami edukacyjnymi a pracodawcami. Niedawne reformy zmierzające do wzmocnienia współpracy w zakresie zmian programowych w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz aktywniejsze zaangażowanie pracodawców w proces podejmowania decyzji na uczelniach publicznych będą wymagały odpowiedniego wsparcia.

Podsumowanie

- W Polsce wdrażana jest istotna modernizacja kształcenia zawodowego zmierzająca do dualizacji kształcenia, kształcenia realizowanego z innymi interesariuszami, w tym pracodawcami, w którym znaczna część kształcenia zawodowego odbywać się będzie na rzeczywistych stanowiskach pracy.
- Zbyt krótki okres, który upłynął od czasu wprowadzenia modernizacji kształcenia zawodowego nie pozwala na dokonanie analizy efektów jego wdrożenia.
- Reforma kształcenia zawodowego znalazła uznanie u większości pracodawców (przedstawiciele organizacji pracodawców są autorami lub współautorami części zapisów w ustawach i rozporządzeniach) oraz parlamentarzystów (ustawa z 22 listopada 2018 r. wprowadzająca zmiany w kształceniu zawodowym została przyjęta przy braku głosu przeciw i tylko jednym wstrzymującym się).
- Eksperci OECD, dostrzegając problemy i słabości kształcenia zawodowego w Polsce, wskazują na możliwości jakie daje wdrażana reforma, która, ich zdaniem, wymaga uważnego monitorowania, wsparcia i ewaluacji. Zauważają także konieczność uzupełnienia wprowadzonych zmian w doradztwie zawodowym i wsparcie go dodatkowymi środkami oraz formułują zachętę dla pracodawców do udziału w dualizacji kształcenia zawodowego.